

גו א ב מ"י פ"ה מהלך
מפני הלה טו סמג
עשין מדי"ג ג טו"ש"ע א"ח
סיון תקס טע"ף ד:
גו ג מ"י פ"ה מהל' ג"מ
הלכה ט סמג עשין טו
טו"ש"ע ח"מ ט"י מט טע"ף
ג:
גח ד מ"י פ"ה מהל' ע"ז
הלכה א סמג לאון ג
טו"ש"ע ו"ד ט"י קפת
טע"ף א:
גמ ה מ"י שם הלכה ג
טו"ש"ע שם טע"ף ג:

מוסף רש"י

בעקבות משיחא. סופי
מלך המשיח (תהלים פט
גב). יוקר יאמיר. ס"א:
היוקר יעות, שלף יכדו
זה את זה, ויקר כבוד, ל"א
היוקר יעות, מנכד שבה
יה עותן ומלא. מ"ר
(סנהדרין יג). הגפן תתן
פריה והיין ביוקר.
ואטפ"כ יהיה הין ביוקר,
שלף יהיה זככה צפרי
ענמו, ל"א שיהי כולן
רוחפין אחר הין ומשמרין
וממיקר הין אט"פ שרוב
יין צעתי (סס). בית
הכרם. מקוס שלמתי
חכמים מוועדין שם
ללמוד תורה (סס).
והגבול. מקוס שקן שמו
פריה ויתומים (סס).
ואנשי הגבול. אשג גבול
ארץ ישראל, ל"א אשג
גוה, סנהדרין ביוקר.
נערים ילבינו פני
דקנים. כלומר יקניפו
וינישו אותם (סס). אדנים
יעמדו מפני קטנים.
לכבוד, ויהיו דלמרינן
בעקבות המשיח חוצפא
יכנא (סס). בת קמה
באמה. לתרפה ולינישה
(סס). פני הדרור כפני
הכלב. דמיון ממש לכלב.
מ"ר, ל"א כפני הכלב שלף
תנישו זה מזה (סס).
טבלא דהר פומא. והא
זוג התקנן על דבר המלכה
הורקנוס בר' (סס).
ואריסטובולוס. אחים היו
ומרינן על דבר המלכה
(ב"ש יב).
משלשין דינרין
בקופה. אומס שעפטי
מורדינן מעל המונה דינרין
מתרומת הלכה בקופה
לאומן מתקנן לקנות מדינן
אחד. מנפטיס (מנחות
טו). חכמת יונית.
רמימות (סס). נעץ
צפירי. מקע שכן דרך
חזק סגורדין אומן (ב"ב
גב). ועל אותה שעה
שנינו. מנחות (טד):
מעשה רבא עומר
מגנות צריפים. שהיה
כניל לנא מן הקיוב
לירושלים, אומה שעה צא
מננות לריפין רחוק
מירושלים, לפי שהחיינו
בני המלך את תפוחות
השדה (ב"ב פג). שאומן
החילות החיינו כל קנינות
ירושלים (מנחות טו).
מבקעת עין סוכר. שם
מקוס (ב"ב פג). אי לשון
יונית. הוא לשון זא
וקריב לשון ללעג הוא (סס)
ג. אי לשון פריס. לשון
נאה מלרמי, צלרין ישראל
הסמוכה ליון נקט יוני,
ובכל הסמוכה לפריס נקט
לשון פריס (סס). וחכמת
יונית. בני פלטיין
הקיופיס למלכות מספרין
בה (סס). עיני ערוללה
לנפשי. לא גרסינן מלך
דמתי כלומר כן אמר רבן
שמעון קורא חיי על עמנו

אולא ונוולא. הולכים ודלים ומתנוולים: צעקות המשיח. צקוף
הגלות לפני ביאת משיח: והיין ביוקר. שהכל עוסקין במשתאות:
י ואין סוכה. אין לך אדם שיוכל להוכיח שכולם נכשלים בחטאות
וכשמוכחין אומר לו אתה כמוני: וזית הוועד. של חכמים יהיו
לזית זנות שכלו החכמים ואין לומר
תורה ויהא חרב מאין איש ובעלי
זימה מתגודדים שם מפני שחון
לעיר היו צתי מדרשות שלהם:
גב' של מלה ושל גפרית. ענין
עטרה עושין מאכזן של מלה שהוא
לזול ככבן הדבולה וקורין שלימי"א
ולועזין אותה כמנין ליריין בגפרית
כשם שעושין כלי זהב וכסף וקורין
נאול"א: חילי. לישק"א כמנין גומא
הגל זמיס: ענלא דחד פומא.
זוג של עינבל אחד שמקשקשין בו
לשיר צבית המשתאות: עננורא.
כן קורין אותה בלשון לע"ז טנבור
והוא עשוי דפנותיו עגולות כעין
נפה וקושרין דפנותיו חוטין של
ברזל ושטמין על פיו עור כשהוא
לח ומומח והוא מתייבש שם מאליו
וכשמכין עליו צמקל דק הוא מוציא
עליו מכה אחר מכה כסדר עד
דחד פומא. זוג של עינבל שעושים
צבית משתאות דומה לו צקול ואתי
למעבד ההוא דגזור עליה: קפיזא.
כלי ממוח ג' לוגין: עיר של זהב.
עטרה של זהב ועיר של זהב מנוריית
עליה: כיפה. כמו כובע של לומר
לכן שקורין פילטרי"א: אדנים
המוזכרים. טלית כבועה שני וכו'
קצועין טסי זהב עד שמעמידין אותה
כמנין כיפה: אצל עושה הוא
פריפיר. כמנין כיפה של מעגלי עץ
כמו שאנו עושין ומולין בה לניפין
ורדידי זהב כמו שאנו עושין: חממ
יוניס. לשון חממה שמדברים בו
בני פלטיין ואין אחר העם מכירין
בו: מלני ציט חשמונאי. שני אחים
שהיו מתקוטטין על המלוכה הורקנוס
ואריסטובולוס: היה הורקנוס
מחזון. כר על ירושלים והביא עמו
צקופה. מתרומת הלכה לתמידים:

היה שם זקן אחד. מצפנים: לעו להם. לאומן שחזון: נעץ צפרניו
וודעושה. מחמת המלך שבערה על חילול שמו: ועל אוסה שנה
שנינו כו'. שאומה שנה החריבו החיילות את הזרעים שסביבות
מדנית ירושלים והוצרך להביא אותה שנה את העומר מגנות לריפוס
ובשאר השנים מלות העומר להביא
מן הקרוב לירושלים כדכתיב (ויקרא
גכ) כרמל ו תקריבו שיהא הזרע
לח והכר מלא ממנו וכשהוא צא
מרחוק מתייבש ומתמעך ואין כר
השבלת מלא מן הגרעין: לשון סורסי.
קריב הוא ללשון ארמי ואומר אני
זה לשון גמרת ירושלמי ואומות
העולם קורין אותו לינג"א שוריי"א:
או לשון יווני. שהיו קרובין לארץ יון
ולשון יון יפה מזה והיה לו לספר
בו: מאי דכתיב לא גרס אלא ר"ש
קרא מקרא זה על עמנו ואמר שעליו
לעולל את עיניו צבתי יותר מן הכל:
עוללה. מנוולת את (ה) עיני:
נפשי. על נפשי מפני קורוטי:
מספר קומי. שערו שלפניו ומניח
צלורית מלחוריו: מדרבי האמורי.
שהן מניחין צלורית לשם עבודת
כוכבים: נגנו ספר טורה. שהיה
בעל הלכות מפני שמועה הרבה
וסדורות צפיו כאלו כתוב בספר
כדלמך בסקהדרין (דף סה). הרבה
תורה למדתי מרבתי ולא עוד אלא
שאני שונה שלשת אלפים הלכות
בנטיעות קישואין ושלש מאות צבית
עזה: עלה ומשכה. שהיה זהיר
בדרשות וצקי בהלכות ובתשובות
האפיפוקרטיס ולהצין ברמזיהם כדלמרי'
צפ"ק דסגיגה (דף ה): כי נח נפשיה
אמרו ליה רבנן מאי מהו עלן
ממיניס אמר להן אצדה ענה
מצני ישראל נסרחה חכמה של
עובדי כוכבים: זועי טורה.
עומק סכרל ולסמוך טעמי תורה
שבעה פה על מדרשי המקראות
ואותיות היתרים ולשוות המשתים
במקרא: רבי אלעזר בן זעריה. עשיר
הוא כדלמרי' (שבת דף נד): מריסר
אלפי עגלי הוה מעשר מעדריה כל
שמא: דאיכא אנה. שאני ענוותן:
הדרן עלך עגלה ערופה
וסליקא לה מסכת סוטה

יונית אמר להן כל זמן שעוסקים בעבודה אין נמסרין בידיכם למחר שלשלו להם דינרים בקופה והעלו
להם חזיר כיון שהגיע לחצי חומה נעץ צפרניו (ב) נודעושה א"י ארבע מאות פרסה אותה שעה יאמרו
ארור אדם שיגדל חזירים וארור אדם שילמד לבנו חכמת יונית ועל אותה שנה שנינו מעשה רבא
עומר מגנות צריפים ושתי הלחם מבקעת עין סוכר אינו והאמר רבי בא"י לשון סורסי למה אלא אי
לשון הקודש אי לשון יונית ואמר (ג) רב יוסף בבבל לשון ארמי למה אלא או לשון הקודש או לשון פרסי
לשון יונית לאחד וחכמת יונית לאחד וחכמת יונית מי אסירא (ד) והאמר רב יהודה אמר שמואל משום
י רשב"ג מאי דכתיב יעיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי אלף ילדים היו בבית אבא חמש מאות למדו
תורה וחמש מאות למדו חכמת יונית ולא גשתייר מהן אלא אני כאן וכן אחי אבא בעסאי שאני של
בית ר"ג דקרובין למלכות הוו דתניא ימספר קומי הרי זה מדרבי האמורי אבטולוס בן ראובן היתירו
(ה) לספר קומי שהוא קרוב למלכות של בית רבן גמליאל היתירו להן חכמת יונית מפני שקרובין
למלכות: בפולמוס האחרון גזרו שלא תצא כלה באפריון וכו': מ"ט משום צניעותא: משמת רבן יוחנן
בטלה החכמה: ת"ר (ו) משמת רבי אליעזר נגנו ס"ת משמת רבי יהושע בטלה עצה ומחשבה משמת
ר"ע בטלו זרועי תורה ונסתתמו מעיינות החכמה משמת רבי אליעזר בן עזריה בטלו עמרות חכמה
שעמרת חכמים עשרם משמת רבי חנינא בן דוסא בטלו אנשי מעשה משמת אבא יוסי בן
קטונתא בטלו חסידים ולמה נקרא שמו אבא יוסי בן קטונתא שהיה מקטני חסידים משמת בן עזאי
בטלו השקדנין משמת בן זומא בטלו הדרשנין משמת רשב"ג עלה גובאי ורבו צרות משמת רבי
הוכפל צרות: משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא: אמר ליה רב יוסף לתנא לא תיתני ענוה דאיכא
אנא (ז) אמר ליה רב נחמן לתנא לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא:

הדרן עלך עגלה ערופה וסליקא לה מסכת סוטה

המקרא היה שיש על לעולל עיני צבתי ודמעה מכל משתפות העיר (סס). אלף ילדים. בחורים (סס). מספר קומי. לפנים נחמה (סס). מדרבי האמורי. שמספרים מלפנינו ומשירין צלורית
מאחוריהן, ל"א דרך רומיים לנגח שער שלמעלה מן הארון, כשצנכת הגאומים (סס). לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא. רב נחמן בר יצחק ממקדו צבל (מגילה כח:).
הדרן עלך עגלה ערופה וסליקא לה מסכת סוטה

(ג) ר"ע י"י ומנוולה וכו"ה
כרש"י שלפניו, (ג) סנהדרין
א. א. ס"א והיוקר יעות
ועי' סנהדרין א. ובפרש"י
סס. ד) סנהדרין א. א.
ה) בעי"ה הגירסא גדולים,
(ו) כש"א מ"י, (ז) [מוס' פט"ז]
ע"ש. (ח) ב"ק פג: מנחות
סד: ט) [נ"ל רבי יוסף,
(י) ב"ב פג. [ניתן גמ. ע"ש
ז"ע ולפי גירסת רש"י
[חלף. (י) נתי' חוס' ע"ז לב.
ד"ה אצל, (י) [מוס' פט"ז],
(מ) והמלכות השולטת על
רוב העולם תהא למנות
ממשיכס אחר טעות שלו
[ישן] ותלמידיו נקראו מייסס.
העתק מדפוס אומטרנס
[יטן. (ג) כ"ס: המינן]

תורה אור השלם

1. עיני עוללה לנפשי
מכל בנות עירי.
2. עשרת חכמים עשרם
אקלה פסילים אקלת.
משילי יו כד

הגהות הב"ח

(א) גמ' נעץ צפרניו
בהומה מודעושה א"י ד'
מאות פרסה על ד' מאות
פרסה אותה שעה פל"ג
וקו כש"י: (ב) שם המירו
לו לספר קומי: (ג) רש"י
ד"ה ועל אותה וכו'
לירושלים כדכתיב כרמל
הקריב י"ב עיני מנחות
דף ס"ד: (ד) ד"ה עוללה
מנוולת את עיני לנפשי:

גליון הש"ס

גמ' א"ל רב נחמן לתנא
לא תיתני. עיני מנוולה דף
כח ע"ב רש"י ד"ה רבנ"י:

לעזי רש"י

שלימי"א [ש"י"ל
ימ"א]. מלה הסלע (כבן
מלה סדומית).
ואולי"א [גיאלי"א].
צתריב שחור.
לישק"א. כריך (צמח).
טנבור"י. תוף.
פילטרי"א [פילטרי"ן].
כובע לך.
לינג"א שוויי"א [לינג"א
השפה
הסורית].